

De Fantastische Vliegwedstrijd

Over het boek

Auteur: Tjibbe Veldkamp

Illustrator: Sebastiaan Van Doninck

Uitgeverij: Querido

Jaar van uitgave: 2020

Over de makers

Tjibbe Veldkamp studeerde psychologie in Groningen en woont er nog steeds. Hij is vooral bekend als prentenboekenmaker, maar hij schrijft ook voor oudere kinderen. Hij startte in 1988 toen iemand hem de suggestie gaf om eens kinderboeken te gaan schrijven. Na het lezen van “Het marsepeinen varkentje” van Russell Hoban wist hij dat hij ook zoiets wilde maken. In 1992 verscheen zijn eerste boek “Een ober van niks”, dat hij in samenwerking met illustrator Philip Hopman maakte. Er volgden nog meerdere boeken van dit duo. Ook met illustrator Kees de Boer werkte Veldkamp geregeld samen. Van 1993 tot 2000 werkte Tjibbe voor Disneytijdschriften, waar hij schreef voor de Donald Duck en Disneyland. En sinds 2001 is hij fulltime schrijver en vertaler. Zijn werk werd o.a. bekroond met een Zilveren Griffel en de Kinderboekwinkelprijs. Misschien ken je wel zijn reeks “Agent & Boef”?

(Naar: lannoo.be en wikipedia.org)

Sebastiaan Van Doninck groeide in Gierle, op de boerderij waar zijn ouders pleegkinderen opvingen. Hij volgde kunstsecundair onderwijs aan het Sint-Lucas-instituut in Antwerpen en ging daarna illustratie studeren. In 2002 studeerde hij met grote onderscheiding af met een Master-project waarvoor hij Oscar Wildes verhaal “De zelfzuchtige reus” tot een nostalgische, woordeloze graphic novel bewerkte. Sinds 2007 doceert hij ook aan Sint Lucas college of Art & Design, Antwerpen. Na een kort intermezzo aan het Kask in Gent (animatiefilm) begon hij al gauw te werken als freelance illustrator voor magazines. Simultaan werkte hij steeds als autonoom tekenaar/kunstenaar in zijn eigen studio om te herbronnen en nieuwe manieren van werken te onderzoeken. De eerste prentenboeken die Van Doninck illustreerde, verschenen in 2003: “Oink!” van Geert de Kockere en “Het woei” van Edward van de Vendel. Hij tekent vaak antropomorfe dierenpersonages omdat hij vrij en beweeglijk met hen kan omgaan en omdat hij graag menselijke eigenschappen op hen projecteert. Zijn menselijke figuren hebben dan weer vaak iets grimmig en grotesks. Zijn werk wordt vaak beschreven als ogenschijnlijk vrolijk en kleurrijk, met een donkere onderton. Poëzie, nostalgie en humor zijn essentiële ingrediënten in zijn werk. Schetsboeken zijn onmisbare tools op zijn reizen en hij omschrijft dit zelf als ‘de ultieme luxe’. Hij richt zich in zijn prentenboeken steeds op zowel kinderen als volwassenen. Zijn werk werd meermaals bekroond met een Boekenpluim en een Vlag en Wimpel.

(Naar: wikipedia.org en lannoo.be)

Ontdek het artikel “In het Atelier van Sebastiaan Van Doninck” op de website van Iedereen Leest: <https://iedereenleest.be/over-lezen/reeks/het-atelier-van-sebastiaan-van-doninck>

1. VOOR HET LEZEN

1.1 (Actieve) Introductie

Thema's die in dit boek aan bod komen zijn wedstrijden, valspelen, winnen en verliezen.

Als je er de tijd en ruimte voor hebt, voel je vrij om ook even een actieve opwarmer te gebruiken voor het boek.

Het gaat nu eenmaal over een wedstrijd. Vul de wedstrijd in zoals je wil. Dat kan gaan van een loopwedstrijd, tot het dragen van zoveel mogelijk boeken, het bouwen van een (boeken)toren, het eten van snoepjes ...

Als er maar een competitief element aanwezig is.

Na afloop van de wedstrijd kan je met de kinderen nabespreken:

- Wat is een wedstrijd? (Een wedstrijd is wanneer je iets doet om te kunnen winnen.)
- Wanneer is iets een wedstrijd? (Als je iets kan winnen, als er ook andere mensen meedoen, als...)
- Was onze competitie dan een wedstrijd? Waarom wel/niet?
- Wie heeft al aan (andere) wedstrijden meegedaan? Welke waren dat? (Bijvoorbeeld een loopwedstrijd op school ...)
- Wat is valspelen? Valspelen is het omgekeerde van eerlijk spelen. Dat gebeurt er als de deelnemers (of spelers) zich niet aan de regels houden. ...
- Wat vinden de kinderen van valspelen? Waarom vinden ze dat leuk of niet leuk?

Toon de kaft van het boek aan de kinderen. Vertel over hoe we naar een fantastische vliegwedstrijd gaan kijken (en luisteren).

- Kunnen de kinderen (op basis van de kaft (en het gesprek)) al raden waar het over gaat?

2. TIJDENS HET LEZEN

2.1 Tekst én beeld

In dit boek is het lezen van de tekst gecombineerd met het goed bekijken van de prenten uitermate belangrijk.

Er zijn heel wat zaken niet zijn beschreven in de tekst en het is natuurlijk leuk voor de kinderen dat die zaken niet verloren gaan. Het samen in de boeken kijken tijdens het voorlezen is dus wel aangewezen. In het bijzonder naar de sabotages die je hieronder terugvindt. Het is natuurlijk ook een optie om het boek eerst zonder extra aandacht voor de prenten voor te lezen, zo ontdekken ze dat het essentieel is om er goed naar te kijken. Op het einde word je namelijk sowieso uitgenodigd voor de herhaling.

De vertelstem is deze van de sportcommentator. Daag jezelf als voorlezer eens uit om eenzelfde 'commentator'-stijl aan te nemen tijdens het voorlezen.

2.2 Details

- Op de titelpagina zien we enkele vogels met notaboekjes en een microfoon. Kunnen de kinderen raden wie dat zouden zijn? Op pagina 1 zien we die vogels terug: de commentator boven in het houten hokje, de anderen in het houten hokje eronder.
- Kan je vanaf de start al samen met de kinderen de soorten dieren benoemen (bv. op pagina 3)? Zo niet, geen probleem! Misschien lukt dat wel op het einde van het verhaal.
- Op pagina 3 zien we inderdaad de lege stoel met ballonnen van team uil. Zie je op pagina 5 hoe de uilen toch nog snel komen aanlopen?
- Op pagina 23 zien we hoe de struisvogel naar de kippen kijkt. Ontdek op pagina 25 hoe de struisvogel de kippen 'gevangen houdt' door er op te gaan zitten.

Om de spanning op te bouwen, kan je telkens de kinderen laten zoeken naar de sabotages. Kunnen ze voorspellen wat het effect van de sabotage zal zijn?

2.3 Sabotages van de kippen

Ze saboteren trouwens telkens het team dat op kop ligt!

- Pagina 3: Er zit een kip achteraan het voertuig van de flamingo's. Met een draad die tot het voertuig van de kippen loopt.
- Pagina 6: De kippen gebruiken een mechanische lange arm en lijken te willen drukken op de rode knop van het vliegtuig (team Havik).
- Pagina 8: De kippen vuren pijlen af naar de grote ballon van team Struisvogel-Pinguïn. Die zien we dan op p.9 leeglopen.
- Pagina 10: De kippen werpen een lasso naar team Specht.
- Pagina 12: De kippen laten een houten/metalen wolk vallen op het schip van de vleermuizen.
- Pagina 14: kijk hoe de kippen een gat boren in het vliegtuig van team Toekan.
- Pagina 16: Via een koker (wolk/sneeuwmaker) bestuift team Kip de vliegmachine van team Kolibri.
- Pagina 18: Wat doen de kippen met dat hele net vis, voor team Pelikaan? Een afleidingsmanoeuvre?
- Pagina 20: Wat gaat er gebeuren met team Kip?

3. NA HET LEZEN

3.1 Het verhaal

→ Welke (7) teams doen mee aan deze fantastische wedstrijd? Team uil, kip, vleermuis, struisvogel-pinguïn, flamingo, havik, specht, toekan, kolibri, pelikaan.

Help eventueel met het stellen van bijvragen zoals:

- Welk team won de wedstrijd? Team uil
- Welk team speelde vals? Team Kip
- Welk team vloog met een omgekeerde vliegmachine? Team vleermuis
- Welk team bestond uit 2 soorten vogels? Team struisvogel-pinguïn ...

Wat een vliegwedstrijd! "De jury heeft overlegd. Team kip krijgt straf – ik vraag me af waarom." Zegt de commentator van de wedstrijd op de voorlaatste pagina. Wist je trouwens dat de commentator ... een kalkoen is?

Dat zie je op de titelpagina vooraan in het boek. Vraag aan de kinderen om uitleg.

- Wat is tijdens de wedstrijd gebeurd en waarom krijgt team kip nu eigenlijk straf?
- Welke straf zouden de kinderen verzinnen voor team kip? Waarom kiezen ze voor deze straf?
- Wat vonden de kinderen van het verhaal (over deze wedstrijd)? Probeer woorden zoals mooi of lelijk te verdiepen met andere woorden. Wat vonden de kinderen grappig, droevig, spannend, saai, snel, traag ...
- Wat vinden de kinderen er eigenlijk van dat de wedstrijd 'gevlogen' werd door vogels in plaats van mensen? En wat vinden ze van het feit... dat de vogels niet eens zelf vliegen (maar een machine gebruiken?)
- Hadden de kinderen door de commentator en de tekeningen echt het gevoel een wedstrijd bij te wonen?
- Het boek wordt omschreven als 'grappig'. Wat vinden de kinderen grappig in het boek en in het verhaal?
- Welke woorden vonden de kinderen (niet) leuk?

3.2 Illustraties en tekst

Over de illustraties van Sebastiaan Van Doninck lezen we het volgende: "Hij tekent vaak antropomorfe dieren-personages omdat hij vrij en beweeglijk met hen kan omgaan en omdat hij graag menselijke eigenschappen op hen projecteert. Zijn menselijke figuren hebben dan weer vaak iets grimmig en grotesks. Zijn werk wordt vaak beschreven als ogenschijnlijk vrolijk en kleurrijk, met een donkere ondertoon." ([wikipedia.org](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sebastiaan_Van_Doninck))

Verken hier de mening van de kinderen.

- Kleur: welke kleuren zien de kinderen terug op de prenten? (Blauw, geel, grijs, groen, rood...) Vinden ze deze kleuren eerder donker (zoals zwart of eerder licht (zoals wit)? Laat hen eventueel in het boek bladeren om voorbeelden te zoeken die daarbij passen.

- Personages: de personages in dit boek zijn... vogels! We ontdekten in het boek dat ze zich niet helemaal gedragen als vogels. Waar in het boek zijn dit 'gewone' vogels en doen ze dingen die vogels doen (laat hen kijken in het boek)? (soms vliegen ze, zitten ze in een boom op een tak ...)
- Personages: Welke dingen doen de vogels in het boek die 'gewone vogels' niet doen, maar mensen wel? (Racen met vliegtuigen, in een microfoon spreken, spreken (!), boogschieten ...)
- Welk woord vinden de kinderen passen bij de tekeningen? Overloop ze allemaal (licht ze eventueel toe) en laat de kinderen hun hand opsteken: "Vrolijk, droevig, grappig, boos, blij, warm, koud, natuurlijk, 'normaal' ..."

Als je ervoor koos om het boek eerst zonder extra aandacht voor de tekeningen voor te lezen, kan je dit hier ook bespreken.

- Wie had de sabotages opgemerkt? Was het nodig om het boek twee keer te lezen?
- Vonden ze het leuk om de tekeningen zo grondig te bestuderen? Te kijken naar al die details?
- Zou het een ander boek zijn zonder tekeningen of zonder tekst?

3.3 De Fantastische Vliegtuig in "aquarel"

Deze opdracht kan je zowel in 2D als in 3D gaan uitvoeren. Om trouw te blijven aan de stijl van de illustrator, wordt hieronder een voorstel van 2D uitgewerkt.

MATERIAAL

-
- Grote papieren
-
- Waterverf (een set per tafel)
-
- Penselen
-
- Water
-
- Kleurpotloden
-

Afhankelijk van de beschikbare tijd, is er de suggestie om te starten met tekenen om daarna te gaan schilderen.

STAP 1 Geef alle kinderen individueel een (groot) blad papier.

STAP 2 Laat hen kijken in het boek en vraag hen om 1 vliegtuig te zoeken en kiezen. Wie wil, mag ook gewoon zelf een machine verzinnen.

STAP 3 Nodig hen uit om de machine (na) te tekenen (het resultaat is minder belangrijk). Loop tijdens het tekenen door de groep en spreek hen individueel aan om hun tekening te verduidelijken: bv. "Wat is dit streepje," of "Waarom heb je dit hier getekend?" of ... Geef gerust ook tips om extra details van de vliegtuig over te tekenen. (Hou rekening met het feit dat 'fijn tekenen' niet evident altijd is voor deze leeftijdsgroep.)
Tip: wie vroeger klaar is, mag gerust ook andere details tekenen. Denk aan bomen, wolken ...

STAP 4 Neem de waterverf er nu bij. Neem er als voorbeeld een illustratie van Sebastiaan Van Doninck bij. Toon (bijvoorbeeld op de kaft) hoe hij waterverf gebruikt als techniek. Dat gaan we nu ook met de kinderen doen.

STAP 5 Laat de kinderen starten met de omgeving te schilderen (de lucht, de bomen ...) Nodig hen uit om niet te schilderen over hun vliegtuig.

STAP 6 De kinderen kunnen nu hun vliegtuig schilderen. Geef hen de tip om soms meer en soms minder water te gebruiken om te schilderen. De kans op succes van experiment is groter als je hen individueel eens uitdaagt of prikkelt met een korte demonstratie.

STAP 7 Laat de tekeningen kort drogen. Eventueel kan je een korte vliegtuig-tentoonstelling organiseren waar de kinderen vertellen over hun werk.

4. VERDER LEZEN

- Van Zeppelin tot Graafmobiel / Marianne Busser, Ron Schröder, Mark Janssen (ill.) (Moon, 2019)
- In de lucht! / Peter Bently, Joe Bucco (ill.) (Klavertjevier, 2017)
- Doe die deur dicht / Koen Van Biesen (De Eenhoorn, 2020)
- Kraai / Leo Timmers (Querido, 2017)